

системним утворенням, складний комплексом властивостей, в основі якого лежить особиста обдарованість педагога, спеціальні вміння і навички, внутрішня мотивація, певні особистісні якості, які дають змогу успішно взаємодіяти з обдарованими дітьми, сприяючи розвитку їх творчого потенціалу.

**Список використаних джерел:**

1. Виленский М.Я. Педагогические основы формирования опыта творческой деятельности будущего учителя: учеб. пособие / М.Я. Виленский, С.Н. Зайцева. - М.: Прометей, 1993.-117с.
2. Галузяк В. М. Критерії особистісної зрілості вчителя / В. М. Галузяк // Педагогіка вищої школи : методологія, теорія, технології : Теоретичний та науково-методичний часопис / М-во освіти і науки України, Ін-т вищої освіти АПН України. - К., 2010. - Т. 1, Вип. 3 (додаток 1). - С. 258-265.
3. Галузяк В. М. Рефлексія у структурі особистісно-професійної зрілості вчителя / В. М. Галузяк // Теорія і практика управління соціальними системами. Щоквартальний науково-практичний журнал. – Харків: НТУ «ХПШ». – 2008. – №4. – С. 17-25.
4. Дудырева Н.В. Профессионально-важные качества педагога в работе с одаренными детьми / Н.В. Дудырева, М.М. Кашапов // Вестник Ярославского государственного университета им. П.Г. Демидова. Серия: Гуманитарные науки. - 2012. - № 4 (22). - С. 81-85.
5. Клименюк Ю. М. Підготовка майбутнього вчителя початкової школи до роботи з обдарованими учнями / Ю. М. Клименюк // Актуальні проблеми розвитку обдарованості учнівської та студентської молоді : зб. наук. праць студ. та аспірант / за заг. ред. О. Є. Антонової. - Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2006. - С. 120-162.
6. Музика О.О. Мотивація творчої активності технічно обдарованих підлітків : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. психол. наук : спец. 19.00.07 „Педагогічна та вікова психологія” / О.О. Музика. – К., 2001. – 17 с.
7. Одаренные дети: пер. с англ. ; общ.ред. Г. В. Бурменской и В. М. Слуцкого. – М.: Прогресс, 1991. – 376 с.
8. Холковська І.Л. Методика виховної роботи з обдарованими дітьми / І.Л. Холковська. – Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2018. – 172 с.
9. Яковина А.В. Модель готовности учителя к работе с одаренными учениками / А.В. Яковина // Одаренный ребенок. – 2011. – № 4. – С. 20-28.

**ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ В  
ГРОМАДЯНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ**

*Цілюк Володимир, лаборант кафедри комунікативної лінгвістики  
та перекладу, факультету іноземних мов*

*Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича (Україна)*

*Король Ольга, здобувач ступеня вищої освіти «бакалавр»*

*Науковий керівник: Хіля Анна, кандидат педагогічних наук*

*Вінницький державний педагогічний університет*

*імені Михайла Коцюбинського (Україна)*

**TRENDS IN THE DEVELOPMENT OF INCLUSIVE EDUCATION IN CIVIL  
SOCIETY**

*Tsilyuk Volodymyr, laboratory assistant of the Department of Communication*

*Linguistics and Translation, Faculty of Foreign Languages*

*Chernivtsi National University of Yuriy Fedkovych (Ukraine)*

*Korol Olga, bachelor's student*

*Vinnitsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University (Ukraine)*

*Анотація. У статті представлено наше розуміння та ставлення до розвитку громадянського суспільства через розбудову системи інклюзивної освіти, зміни ставлення суспільства до людей, що відрізняються від інших та*

окреслено основну проблематику у розбудові толерантного соціуму та розширення можливостей для самореалізації та соціалізації дітей з інвалідністю.

**Ключові слова:** інклюзивна освіта, громадянське суспільство, діти з інвалідністю

**Abstract.** *The article presents our understanding and attitude towards the development of civil society through the development of an inclusive education system; changes in the attitude of society to people who are different from others and basic problems in building a tolerant society; we presented the main trends to expand opportunities for self-realization and socialization of children with disabilities.*

**Keywords:** *inclusive education, civil society, children with disabilities.*

Розвиток сучасного суспільства детермінує повагу до людського розмаїття, встановлення принципів солідарності та безпеки, що забезпечує захист та повне інтегрування у соціум усіх верств населення, зокрема осіб з особливими потребами. На сьогоднішній день головна мета соціального розвитку – створення «суспільства для всіх». В основу такого інтегрування покладено концепцію цілісного підходу, яка відкриває шлях до реалізації прав та можливостей для кожної людини, насамперед передбачає рівний доступ до здобуття якісної освіти та відкриває ширший аспект для розвитку кожного громадянина країни.

Питання розвитку інклюзивної освіти є одним із пріоритетних в сучасному світі, так, як відсоток людей із особливими потребами збільшується. Інклюзивне навчання - це система освітніх послуг, що забезпечує реалізацію права на освіту осіб з особливими освітніми потребами, а також їх соціалізацію та інтеграцію в суспільство [1]. Таке навчання передбачає створення «реального» освітнього середовища, яке буде відповідати потребам та можливостям кожної дитини, незалежно від її психофізичного розвитку. Це саме та гнучка, індивідуалізована система навчання дітей з особливостями розвитку, що має відповідно до Закону України «Про освіту» забезпечити створення всіх необхідних умов в середовищі загальноосвітньої школи за місцем проживання дитини

Однак, реалії життя дітей з інвалідністю засвідчують, що переважна більшість продовжує традиційно перебувати в досить замкнутому просторі сім'ї, медичних установ або інтернатних закладів, у кращому випадку – денного перебування в центрах соціально-психологічної реабілітації [6]. На нашу думку, це зумовлено тим, що сучасне суспільство не готове до кардинальних змін, оскільки значна частина населення досі не готова усвідомити факт наявності людей з інвалідністю та прийняти у свій світ людей з особливими потребами,

допомагати їм у розвитку та соціалізації

Діти з особливими потребами вимагають нашої допомоги та підтримки, тому ми маємо активно включитися у їх соціалізацію. Не зважаючи на те, що у цьому напрямку активно працюють волонтери, створюються інклюзивні класи, функціонують спеціальні центри для перебування та навчання дітей з інвалідністю, проблеми впровадження інклюзивної освіти залишаються не вирішеними.

Перш за все, стоїть гостре питання фінансування, адже держава не може забезпечити усім необхідним дітей із особливими потребами. На нашу думку, це пов'язано із тим, що країна не має чіткого плану впровадження та розвитку інклюзивної освіти, а також постійними змінами концептуальних засад розбудови Нової Української Школи та інклюзії зокрема.

По друге, багато батьків не хочуть визнавати, що їх дитина «особлива». Вони не бажають підтверджувати те, що вона потребує спеціальних умов для розвитку. Це пов'язано із тим, що більшість сімей не бажають впускати у своє середовище інших людей, які можуть нашкодити дитині.

По третє, багато шкіл не мають відповідного забезпечення на рівні кадрів, оскільки в інклюзивному класі повинен бути асистент вчителя, але на сьогодні лише розпочалася підготовка фахівців цього напрямку.

По четверте, суспільство не достатньо проінформоване про інклюзію. В загальному люди ставляться до цього позитивно, проте часто це зводиться до «жально» до таких дітей, що унеможлиблює процеси на «рівних умовах».

Проте, варто зазначити і суттєві переваги впровадження інклюзивної освіти. На нашу думку, для дітей з інвалідністю позитивним є те, що:

- завдяки цілеспрямованому спілкуванню з однолітками поліпшується когнітивний, моторний, мовний, соціальний та емоційний розвиток дітей;
- однолітки відіграють роль моделей для дітей з особливими потребами;
- оволодіння новими вміннями та навичками відбувається функціонально;
- навчання проводиться з орієнтацією на сильні якості, здібності та інтереси дітей;
- у дітей є можливість налагодити дружні стосунки зі своїми здоровими однолітками та брати активну участь у громадському житті.

Переваги впровадження інклюзивної освіти існують не лише для дітей з інвалідністю, вони актуальні й для їхніх однолітків, оскільки діти вчаться природно сприймати і толерантно ставитися до людських відмінностей, налагоджувати й підтримувати дружні стосунки з людьми, які відрізняються від

них, співпрацювати, поводитися нестандартно, бути винахідливим і співчувати іншим. В свою чергу вчителі інклюзивних класів краще розуміють індивідуальні особливості учнів, оволодівають різноманітними педагогічними методиками, що дає змогу ефективніше сприяти розвитку дітей, а також сприймати дітей більш цілісно і дивитися на життєві ситуації «їхніми очима».

Отже, та сьогоднішній день проблема впровадження інклюзивної освіти набуває широких масштабів. Спостерігається тенденція щодо включення дітей з особливими потребами в освітнє середовище. Проте процес становлення інклюзивного навчання, як і будь якого суспільного явища, має свої недоліки та позитивні сторони. Якщо найближчим часом більшість проблем в повній мірі вирішити, то усі діти з особливими потребами будуть мати шанс на повноцінну соціалізацію та стовідсоткове включення в культурну та громадську діяльність суспільства.

#### Список використаних джерел:

1. Закон України «Про освіту» стаття 23-1. Забезпечення реалізації права на освіту осіб з особливими освітніми потребами від 23.05.1991 № 1060-ХІІ. – режим доступу: zakon.rada.gov.ua. – Назва з екрану.
2. Голюк О.А. Організаційно-педагогічні умови набуття майбутніми вихователями ДНЗ фахових компетентностей для роботи в інклюзивному середовищі / О.А.Голюк / Освіта дітей з особливими потребами: від інституалізації до інклюзії // Зб. тез. доп. / Редкол.: В.В. Засенко, А.А. Колупаєва, Н.І. Лазаренко, З.П. Ленів. – Вінниця: ТОВ фірма «Планер», 2016. – С. 79–82.
3. Демченко О.П. Підготовка майбутніх фахівців дошкільної освіти до розвитку соціальної обдарованості дітей в проблемному полі педагогіки вищої школи / О.П.Демченко // Людинознавчі студії : збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія «Педагогіка» / ред. кол. М. Чепіль (головний редактор) та ін. – Дрогобич : Редакційно-видавничий відділ ДДПУ імені Івана Франка. – Випуск 6/38 (2018). – С.116-130.
4. Лазаренко Н.І. Формування в дітей з функціональними обмеженнями індивідуальної системи знань сенсожиттєвого характеру засобами арт-терапії / Н.І. Лазаренко, А.В. Хіля, А.М. Коломієць // Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови, 2017. – Вип. 13. – С. 124–156.
5. Родюк Н.Ю. Формування україномовної соціокультурної компетентності майбутніх учителів початкових класів / Н.Ю.Родюк // Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. – Педагогічні науки. – № 3 (137), квітень. – Старобільськ : ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», 2018.
6. Хіля, А.В. Арт-терапія в системі засобів виховання ціннісного ставлення до життя в дітей та молоді з функціональними обмеженнями : метод. матер. : Ч. 1. – Вінниця, 2017. – 252 с.

## **ВОКАЛЬНЕ МИСТЕЦТВО ЯК СПЕЦИФІЧНИЙ ЗАСІБ ТВОРЧОЇ САМОРЕАЛІЗАЦІЇ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ**

*Швець Ірина, Народна артистка України, професор  
Вінницький державний педагогічний університет  
імені Михайла Коцюбинського (Україна)*

## **VOCAL ART AS A SPECIAL FUNCTION OF CREATIVE SELF- REALIZATION OF CHILDREN WITH SPECIAL NEEDS**

*Shvets Irina, People's Artist of Ukraine, professor  
Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University (Ukraine)*